

dnevnik
Darko Herič

New York, New World

Maj 2015 sem preživel v New York Cityju, v umetniški rezidenci Slovenskega ministrstva za kulturo.

Hollywood, New York in ameriška filmska industrija so najočitnejši svetovni centri moči in filmskega ustvarjanja. Predvsem proizvodnega dela, industrije. Tam se obrača največ denarja in filmski avtorji dejansko ustvarjajo kariere ter živijo od svoje umetnosti. Tudi sam sem se hotel o tem od blizu prepričati in videti, kam v vsem tem sodim jaz.

Hvala Scorsese, Allen, Coppola, Kubrick, Stone, Baumbach in Columbus za ustvarjanje lepih podob New Yorka. A tukaj se romantika konča. Ne vem, ali gre za kulturni šok ali preveliko občutljivost, ampak v vsem mesecu nisem enkrat samkrat zares pomislil, da bi lahko tam živel.

V New Yorku sem bil prvič leta 2011 na snemanju dokumentarnega filma **Jaz sem Janez Janša**, zato imam prvi turistični *hype* New Yorka že za sabo. Tokrat sem se hotel posvetiti načinu življenja, komunikaciji z ljudmi in opazovanju nastajanja filmov, v vseh fazah produkcije.

Torej, kulturni šok

Najprej me je presenetila zatopljenost ljudi v njihove telefone in prenosnike. Na ulici in podzemni železnici te nihče nikoli ne pogleda v oči, vsi gledajo navzdol in poslušajo glasbo prek slušalk. Če sem kdaj s kom za hipec uspel ujeti pogled, sem se počutil kot nasilnež. To je tako neverjetno in vseprisotno, da je videti kot karikatura. V kavarnah Williamsburga, hipsterske metropole, vsi gosti sedijo za svojimi *maci*,

zatopljeni v zaslone. Nihče ne sedi s kom drugim in nihče se ne pogovarja. Razen morda prek *Skypa*. Pravo nasprotje odprtosti in komunikativnosti Američanov, ki sem je bil navajen, predvsem pri popotnikih, ki bi v sekundi radi postali tvoji najboljši prijatelji. Tako sem se družil le z ljudmi, s katerimi sem imel dogovorjen sestanek. Edino svetlo izjemo je povzročil neki popolnoma geekovski filmski kviz 'Trivia' v filmski kavarni Videology, kjer sem po naključju postal član tekmovalne ekipe, s katero smo se na koncu uvrstili nekje na sredino rezultatne liste. LOL.

This Looks like Fifty shades of Grey

V ZDA sem pokazal nekaj svojih filmov: - 21. maja je bila projekcija filma **Dragi Lastane!** v tekmovalnem programu Bosnian and Hercegovinian Film

Festival v Tribeca Cinemas v New Yorku; - 28. maja je doživel projekcijo dokumentarec **Kaj pa Mojca** v galeriji Corner Store Arts v Washingtonu; - svoj *showreel* sem pokazal filmskim in kulturnim ljudem, ki sem jih srečeval.

Vedno sem bil presenečen in zbejan ob odzivih, ki so bili podobni ne glede na politično, versko, starostno, poklicno ali kakršnokoli drugo ozadje gledalcev. Zgrajali so se nad količino seksa v mojih filmih. Tudi v dokumentarcih *Kaj pa Mojca?* in *Dragi Lastane!*. Ljudje so ob ogledu *showreela*, sestavljenega iz posnetkov igranih filmov zadnjih nekaj let, zardevali in skrajno resno komentirali: »This looks like Fifty shades of Grey«, »Don't you have PG ratings in Europe?« V mojih filmih je seks. Ja in? Rad imam, da se imajo ljudje radi.

It's not show friends, it's show business

Ker sem hotel v Ameriki poiskati delo, sem se, da bi lahko delal legalno in brez strahu pred sankcijami, dogovoril za sestanek z agentom, ki me je bil pripravljen zastopati. Ko je pogovor nanesel na pridobitev vize, me je debeli zajetni možakar v mali pisarni 20.

nadstropja nekega nebotičnika pogledal v oči ter mi iskreno in posmehljivo rekel: »You better get out, go to a bar, find a girl and get married.« (Raje pojdi v bar, najdi žensko in se poroči.)

Raje snemam filme doma s prijatelji.

Večina umetnikov in filmarjev v New Yorku dela preveč. Cele dneve garajo in izgorevajo na komercialnih projektih ali na bolj ali manj bednih neodvisnih filmčkih, v katere investirajo svoj čas in kruh, da jih lahko posamejejo. Problem New Yorka je pač v tem, da je blazno drag. Zaslužiti moraš veliko, da si sploh lahko privoščiš bivanje tam. Moja računica je bila enostavna: če hočem živeti in delati tukaj, moram imeti veliko 'shitty jobov', ki bi jih kot sveži prišlek edino lahko dobil. Vse samo zato, da bi si lahko privoščil luksuz življenja v New Yorku, pri čemer razen tega, da lahko rečeš, da živiš v New Yorku, ne vidim nobene druge prednosti. Neprestana ujetost v betonskem, steklenem, kovinskem, umazanem in smrdljivem labirintu, in še tega je mogoče videti le v tistih vmesnih minutah, med prihodom in odhodom na delo. Enkrat sem se bos usedel na travo v parku, ko je pristopil varnostnik in me dobronamerno posvaril: »You better put your shoes back on 'cause this lawn is sprayed and

everything.« (Raje se spet obuj, ker je ta trava poškopljena in vse to.) Nasprotno lahko v Sloveniji živim v miru in v naravi, med projekti pa lahko veliko časa preživim s svojimi ljubimi. Življenje tukaj je še vedno poceni. Projektov je manj, a tem se lahko bolj posvetim, jim dam več sebe in več tudi dobim nazaj. Beg možganov pogosto vsebuje tudi elemente bega od problemov. Mislim pa, da je umetnost del rešitve.

Umetniško rezidenco sem hotel izkoristiti kot odskočno desko za filmsko kariero v ZDA, v resnici pa mi je dala priložnost za izostritev čutov in samorefleksijo o ciljih, motivaciji in strasti, ki jo čutim do filmskega ustvarjanja. Zdaj sem se vrnil, bogatejši za nekaj izkušenj, bolj pripravljen na prihodnost.